OCENENIE
ZA PRÍKLADNÚ
OBNOVU

Obsah

Úvod *3*

01/ Ocenenie za príkladnú obnovu 2020 ..... *7*

02/ Prehľad ocenení 2010 – 2019 ..... *43*

03/ Partneri a organizácia ocenenia *65*

Úvod

Ocenenie za príkladnú obnovu je projektom Academie Istropolitany Novy a je realizované v úzkej spolupráci a s dlhodobou podporou Bratislavského samosprávneho kraja a Prvej stavebnej sporiteľne[1].

JEDENÁSTY ROČNÍK SÚŤAŽE

V rokoch 2010 až 2012 prebiehala súťaž v rámci Malokarpatského regiónu a od roku 2013 sa rozšírila na celý Bratislavský kraj. Všetky ročníky možno vidieť na internetovej stránke: www.prikladnaobnova.sk.

Cieľom súťaže je popularizovať tému o obnove historickej architektúry a tiež poukázať na skutočnosť, že kvalita prostredia, v ktorom žijeme, a starostlivosť oň, je záležitosťou celej spoločnosti. Každý majiteľ objektu spoluvytvára vzhľad mestečiek a obcí v našom regióne a prispieva svojím dielom k jeho celkovému obrazu. Či už stavbou nového domu, alebo obnovou existujúcej tradičnej stavby, vždy spoluvytvára aj prostredie pre ostatných.

AINova a jej partneri oceňujú snahu o zachovanie, obnovu a využívanie historického stavebného fondu. Ide často o objekty, ktoré nie sú predmetom pamiatkovej ochrany, avšak napriek tomu urobili ich vlastníci alebo správcovia všetko pre záchranu ich kultúrnych a historických hodnôt.

Okrem ocenení, ktoré udelí odborná porota, verejné internetové hlasovanie určí víťaza Ocenenia verejnosti. Víťazné objekty v oboch kategóriách dostanú pamätnú plaketu a diplomy, ktoré si prevezmú majitelia objektov pri slávnostnom vyhodnotení súťaže.

Každý z príkladov obnovy predstavených v tejto publikácii je jedinečný a pri realizácii prác bolo potrebné použiť rozdielne, na mieru šité riešenia. Uvedené projekty môžu byť podnetom na zamyslenie a poskytnúť inšpiráciu ďalším stavebníkom.

PARTNERI PRE DEDIČSTVO

Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva je jednou z odborných tém, ktorým sa Academia Istropolitana Nova venuje od svojho založenia v roku 1996. Okrem medzinárodných projektov realizuje inštitúcia aj projekty zamerané na región, v ktorom sídli. Odborný tím inštitúcie je často konfrontovaný s reálnymi potrebami a praktickými otázkami zo strany obyvateľov i samospráv, ohľadom údržby a obnovy historickej architektúry a tiež starostlivosti o kultúrnu krajinu regiónu. Tieto boli východiskom pri definovaní obsahu strešného projektu Partneri pre dedičstvo – jeho súčasťou je Ocenenie za príkladnú obnovu, Škola tradičných stavebných remesiel a ďalšie vzdelávacie a osvetové aktivity. Hľadáme „partnerov pre dedičstvo“ – partnerov na ochranu a rozvoj kultúrneho dedičstva nášho regiónu.

[1]V minulosti ocenenie podporilo aj Rakúske kultúrne fórum, Nadácia Tatra banky (v rokoch 2009 – 2012) a tiež spoločnosť Baumit.

Najvzácnejšie na oceňovaní obnov, rekonštrukcií či revitalizácií objektov, ktoré organizuje Academia Istropolitana Nova, je aktivizácia obyvateľov, ktorí sa zaujímajú o svoje mesto či dedinu. Nie je im ľahostajná ich ulica, záhrada alebo park. Spolu s profesionálnymi architektami a urbanistami prispievajú k formovaniu harmonického obrazu svojich dedín a miest. Spoznávajú a rozvíjajú tradičné stavebné technológie. Svojim kultivovaným vkladom a citlivými zásahmi dotvárajú prostredie, v ktorom žijeme.

Profesor Akad. arch. Ing. arch. Ján M. Bahna
dlhoročný prezident Spolku architektov Slovenska

Historické objekty sú súčasťou prvého vizuálneho kontaktu, ktorý vnímajú obyvatelia a turisti prechádzajúci naším krajom. Práve príkladne obnovené vinohradnícke domy, kúrie a iné historické stavby spoluvytvárajú jedinečný obraz našich obcí a miest. Bratislavský samosprávny kraj preto už niekoľko rokov podporuje oceňovanie ich vlastníkov a správcov – asi neexistuje lepšie vyjadrenie úcty k vlastnému kultúrnemu dedičstvu ako jeho obnova a opätovné začlenenie do života i súčasného kontextu.

Mgr. Juraj Droba, MBA, MA
predseda Bratislavského samosprávneho kraja

Cieľom súťaže je prispieť k zachovaniu architektúry, ktorá je súčasťou kultúrneho dedičstva nášho regiónu. Prostredníctvom ocenenia chceme vyjadriť podporu tým, ktorí sa zaslúžili o obnovu a často priam o záchranu hodnotných stavieb v regióne. Väčšinou nejde o pamiatkovo chránené objekty a bez starostlivosti týchto ľudí by mnohé z nich postupne zanikli. Chceme, aby aj naše deti mali možnosť vidieť, v akých stavbách žili ľudia v obciach a mestách Slovenska, a aby táto architektúra vytvárala kolorit našich sídel aj v nasledujúcich desaťročiach. Veríme, že si z ocenených objektov vezmú príklad aj ich susedia a že každý z nás bude môcť byť primerane hrdý na svoju obec, mesto či ulicu, na ktorej býva.

Mag. David Marwan
člen správnej rady AINovy
člen predstavenstva Prvej stavebnej sporiteľne

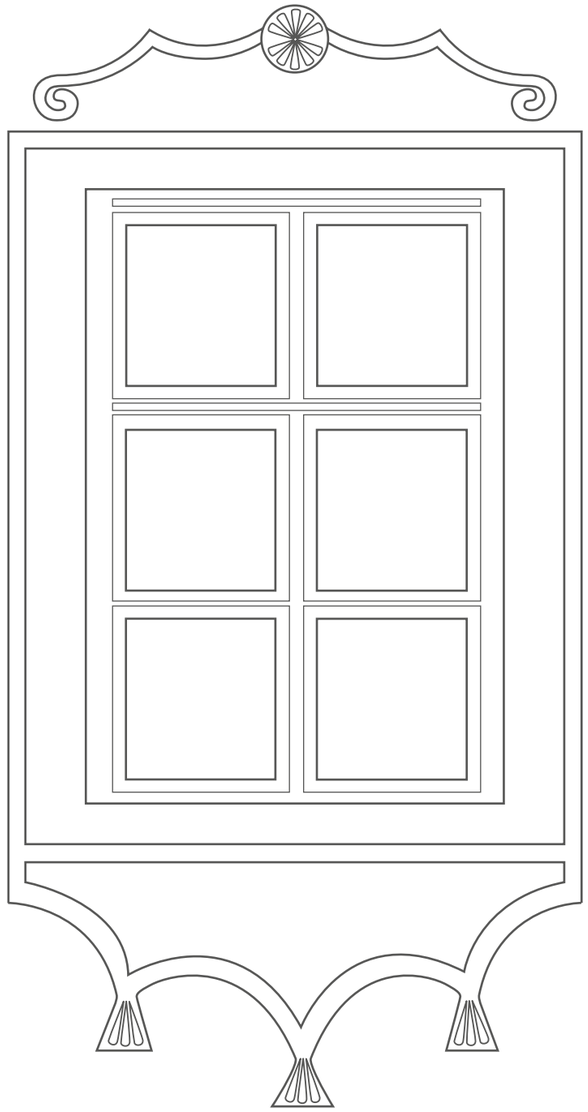

01

Ocenenie za príkladnú obnovu 2020

Schematické znázornenie okna so šambránou, Štúrova č. 62, Modra, vinárstvo Malík

Kaplnka Umučenia – Chválanská kaplnka v obci Studienka

Obnova kaplnky, ktorá je významnou súčasťou histórie a identity obce, jej opätovné zapojenie do života miestnej komunity, nález starobylých malieb v interiéri

Dedinka Studienka leží v pekných borovicových lesoch na Záhorí. Ďaleko od „hlučného davu“, diaľníc a železníc. Jej obyvatelia tu po stáročia pestovali raž, kukuricu, zemiaky a konope, zaoberali sa lisovaním ľanového oleja, tkaním konopného plátna, košikárstvom a pálením smoly. Niektorí dedinku stále volajú Hasprunka, podľa pôvodného nemeckého názvu Hausbrun odvodeného zo slov haus – dom a brunn – studňa. Jej centrum sa rozkladá okolo kostola, ktorý má vlastné opevnenie so štvorcovou dispozíciou s vysokými múrmi, štyrmi bastiónmi a kaplnkami. Pôsobí monumentálne a nedobytne. Studienka leží v katolíckom regióne, kde má viera zakorenenú tradíciu. Duchovným centrom dediny je zväčša kostol, avšak v prípade Studienky je to aj Chválanská kaplnka.

Kaplnka sa nachádza pravdepodobne v najstaršej časti obce, v ktorej kedysi stáli domy so slamenou strechou. Dnes sa v tesnej blízkosti za ňou rozprestiera nová štvrť moderných rodinných domov. Kaplnka stála na tzv. sološnickej, alebo aj chválanskej ceste, ktorá viedla do osady menom Chvály, kde bol jeden z viacerých mlynov v okolí. Osada Chvály a ani cesta dnes už neexistujú. Osada zanikla po tom ako bolo územie, kde ležala, vyhlásené za vojenský priestor. Takto zaniklo všetkých päť mlynov, ktoré patrili k obci.

Podľa ústneho podania dal kaplnku postaviť Andrej Chvála, majiteľ mlyna zo spomínanej osady Chvály, v roku 1717. Hovorí sa, že pán Chvála sa počas svojej cesty s remeselníckym tovarom zastavil v Lozorne, ktoré malo v tom čase hrdelné právo, práve vo chvíli, keď sa konala poprava odsúdeného. Ten pred svojou popravou dostal posledné slovo a povedal: „Ak sa tuná nachádza niekto z obce Hasprunka, tam je ukrytý zlatý poklad.“ Prezradil aj presné miesto úkrytu. Mlynár po návrate domov toto miesto našiel a z ukrytého lupu dal postaviť drevenú kaplnku. Či to skutočne tak bolo sa dnes už asi nedozvieme. Zatiaľ sa môžeme oprieť len o údaje z jednej listiny – Ing. Igor Rakár, ktorý sa v Studienke venuje histórii obce, hovorí: „Faktom je, že existenciu drevenej kaplnky vieme doložiť dokumentom z Batthyányovskej vizitácie z roku 1783. Zasvätená bola Nesmrteľnému Bohu v smrteľnom tele trpiacemu. Vieme, že kaplnka bola spočiatku drevená a po viacerých úpravách a rekonštrukciách došla až k dnešnej murovanej podobe. Podľa zápisu z kanonickej vizitácie tiež vieme, že v jej okolí smerom k potoku sa kedysi aj pochovávalo.“

Je zrejmé, že niekoľko storočí bola kaplnka dôležitým miestom pre náboženské obrady v obci, avšak koncom dvadsiateho storočia začala upadať do zabudnutia.

Príbeh „znovuzrodenia“ kaplnky začal pri náhodnom stretnutí dvoch obyvateľov obce – pani Ivety Filípkovej, z miestneho občianskeho združenia a pána Igora Rakára, ktorý upozornil na blížiace sa 300-ročné výročie kaplnky. Pani Filípková sa rozpomenula na kaplnku, na to, ako sa tam spolu so starou mamou chodievali modliť. Najskôr sa „hľadal“ majiteľ. Iniciatívy sa chopil aj súčasný starosta obce Ing. Boris Soukup a spolu s pánom Rakárom zistili, že kaplnka aj pozemok patria obci. Po dohode s miestnou farnosťou proces obnovy tohto zanedbaného objektu začala organizovať obec. Ako prvé sa riešili financie na jej obnovu – poslanci obecného zastupiteľstva za týmto účelom jednohlasne odsúhlasili dotáciu z participatívneho rozpočtu obce. Občianske združenie Dedičstvo otcov obce Studienka, pod vedením pani Filípkovej, urobilo verejnú zbierku a začalo manažovať sedem rokov trvajúci proces obnovy kaplnky.

V roku 2017, pri príležitosti 300. výročia kaplnky, sa realizovala oprava strechy – bola položená nová strešná krytina. Onedlho sa v kaplnke konala svätá omša a ľudia sa tak spolu opäť stretli na tomto mieste po mnohých rokoch.

V rokoch 2017 až 2020 prešiel exteriér ďalšími obnovami – boli nanesené nové omietky, ošetrené masívne drevené vstupné dvere a kaplnka dostala nové nátery, tentokrát v odtieňoch bielej a modrej, ktoré zodpovedajú nálezom na fasáde. Okolo stavby bola urobená drenáž. Boli vyrobené nové lavičky z jelšového dreva, ktoré darovala rodina pani Veroniky Gregorovej, rodenej Chválovej, zo Sološnice.

Najzaujímavejším momentom v procese obnovy kaplnky sú starobylé maľby, ktorých fragmenty boli odkryté počas sondážneho výskumu v roku 2020. Mgr. art. Tomáš Kružlík zo združenia Restau.Art uvádza: „Počas reštaurátorskej sondáže v interiéri kaplnky bolo zistené, že súčasná dekoratívna maliarska výzdoba nerešpektuje kompozičnú schému originálu, z ktorého sú dnes viditeľné len dve maľby. Jedna maľba sa nachádza na klenbe a znázorňuje postavu Krista s anjelom. Pravdepodobne ide o výjav Krista na Olivovej hore. Druhá maľba je na stene za oltárom a znázorňuje pohľad na mesto. V tomto prípade by mohlo ísť o Jeruzalem. Sondážny výskum však potvrdil, že aj ostatné steny kaplnky sú pokryté staršími maľbami, tie sú však v súčasnosti prekryté vrstvami sekundárnych náterov. Počas výskumu bolo odkrytých hneď niekoľko figurálnych kompozícii, v dvoch prípadoch ide zrejme o postavu Krista vo výjavoch umučenia, ako napovedá aj názov kaplnky. Ďalšie dve maľby, ktoré sa podarilo objaviť, sú situované po stranách východu z kaplnky. Znázorňujú postavy akýchsi ozbrojených strážcov v brneniach a sú namaľované v životnej veľkosti.

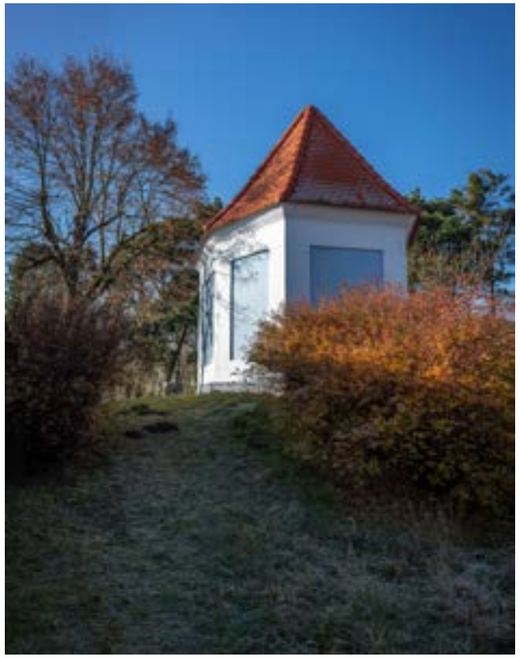

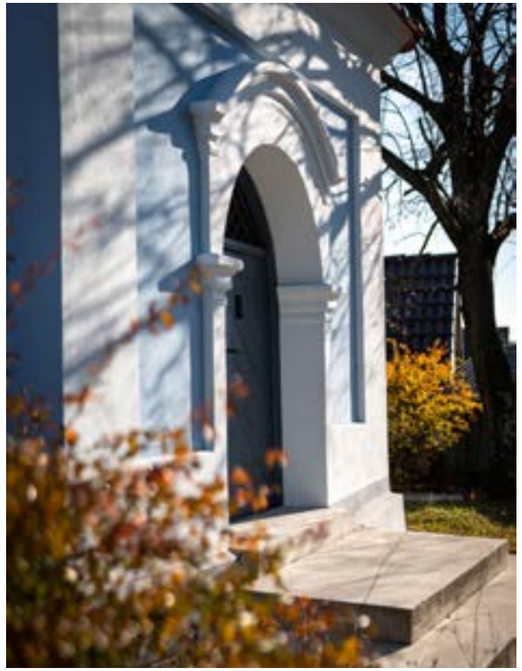

Nástenné maľby boli zhotovené na čerstvo natiahnutú omietku vápennými farbami a pravdepodobne súvisia so vznikom murovanej stavby kaplnky.“

V roku 2021 je plánované začať s reštaurovaním malieb, bude sa pokračovať vo výskume a verejnosť sa o nich snáď už čoskoro dozvie viac. Kaplnka si každopádne zaslúži veľkú pozornosť. Obec má prirodzene záujem aj o kultiváciu prostredia v jej bezprostrednom okolí a tiež o zveľaďovanie borovicového hájika, ktorý sa pred ňou rozprestiera. Cieľom je aspoň čiastočné zachovanie pôvodného osadenia kaplnky v krajine, ktoré vyzdvihuje jej krásu. Starostlivosť o jej okolie je tiež dôležité vzhľadom na fakt, že v minulosti pravdepodobne slúžilo ako pohrebisko. V neposlednom rade je priestor pred kaplnkou miestom, kde sa v súčasnosti zhromažďujú miestni obyvatelia pri rôznych slávnostných príležitostiach.

Stav pred obnovou, foto: airchív obce

Vlastník objektu:
Obec Studienka

Organizátori obnovy:
Ing. Boris Soukup, starosta obce; Iveta Filípková, výkonná riaditeľka občianskeho združenia Dedičstvo otcov obce Studienka

Financovanie obnovy:
rozpočet obce Studienka; zdroje o. z. Dedičstvo otcov obce Studienka; verejná zbierka

Dodávatelia stavebných prác:
Stavooprava, spol. s. r. o., Ing. František Lacka
Novex-B4 v. o. s., Milan Blusk

Konzultácie k statike:
Ing. Vladimír Kohút

Meračská dokumentácia:
študenti 3. ročníka FA STU, šk. rok 2019/2020
pod vedením Ing. arch. Beaty Polomovej, PhD.

Návrh farebného riešenia:
Ing. arch. Beata Polomová, PhD.

Sondáž maliarskych vrstiev v interiéri:
Mgr. art. Tomáš Kružlík, o. z. Restau.Art

Prípravné práce a obnova v rokoch: *2013 – 2020*

Neorenesančný dom na námestí v Modre

dnes vinárstvo Malík, Štúrova č. 62

Záchrana, umeleckoremeselná obnova a reštaurovanie jedného z cenných historických objektov na námestí v centre mesta a jeho citlivá adaptácia a vhodná dostavba na účely novej funkcie vinárstva

S nápadom kúpiť historický dom na námestí prišiel prof. Fedor Malík za svojím druhorodeným synom, menom tiež Fedor, v roku 2010. Pán Malík mladší sa nechal touto myšlienkou uniesť, dom kúpil a do jeho obnovy sa pustil v úzkej spolupráci so svojím otcom. Otec aj syn sa dlhodobo veľmi úspešne venujú vinárstvu a vinohradníctvu. S menom profesor Fedor Malík je spojená sláva a cveng malokarpatskej vinárskej oblasti a vína od sedemdesiatych rokov 20. storočia. Je to priekopník propagácie slovenských vín a tiež gurmán, výborný rozprávač i spisovateľ. Na Fakulte chemickej a potravinárskej technológie STU založil pracovisko, ktoré sa venuje skúmaniu vína.

Malíkovský dom, kde rodina pána profesora doteraz žije, stojí na obvode centra Modry, ich vinohrady sú roztrúsené v chotári. Kúpa historického domu v južnom fronte na námestí dala rodine možnosť mať atraktívnu výstavnú sieň pre „malíkovské vína“ priamo v centre mesta. V histórii bol dom č. 62 však skôr remeselnícky ako vinársky – už od stredoveku bolo v Modre množstvo remesiel, početní boli napríklad kožušníci, krajčíri alebo pernikári. Naposledy v tomto dome pôsobil mäsiar Bittner, ktorý na konci pozemku choval dokonca niekoľko ošípaných a vieme tiež, že v zadnej časti pivnice bývala ľadovňa.

Napriek tomu, že dom bol už v čase kúpy národnou kultúrnou pamiatkou, jeho stav bol dezolátny – zadná časť domu spolu s klenbami v pivnici bola zrútená, niektoré stropy boli prepadnuté a štít domu sa nakláňal do ulice. Najstaršia časť domu je stredoveká z 2. pol. 16. storočia. Postupne sa menil aj rozrastal v období renesancie, baroka aj klasicizmu. Posledná úprava prebehla v 2. pol. 19. storočia a priniesla mnohé veľmi nevhodné zásahy.

Dom má jeden komunikačný trakt s úzkou uličkou, ktorá vedie do zadných výrobných traktov, predná časť je odbytová. Je to dvojpodlažná stavba podobne ako mnohé iné domy na námestí. Priestory na poschodí sa ešte dokončujú a budú určené na spoločenské udalosti. Dom leží na nepevnom podloží medzi dvomi potokmi a musel byť kvalitne založený.

V zadnom trakte je honosná pivnica, ktorá siaha vysoko nad úroveň terénu a je možné do nej vstúpiť cez zachované žudro, priamo zo spomínanej „stredovekej uličky“, ktorá sa tiahne popri dome. Tento trakt je ukončený novou prístavbou. V zadnej časti pozemku je vo výstavbe samostatný pavilón na výrobu vína, ktorého proporcie a veľkosť sú v súlade s historickým objektom. Obe tieto nové stavby sú

z neomietaného tehlového vyšpárovaného muriva a ústia do spoločného priestoru trojuholníkovými štítmi a vytvárajú tak sympatické malé námestie, ktoré je materiálovo a tvarovo súrodé.

Každodenná prítomnosť zanieteného majiteľa na stavbe, pomoc jeho otca a tiež veľmi rozhľadeného remeselníka, spolu s „Malíkovskou estetikou" majú za výsledok výborne zvládnuté postupy a aj materiálové riešenia nevyhnutné pri obnove kultúrnej pamiatky. Keďže dom bol pred obnovou v havarijnom stave, v prvej fáze boli realizované náročné a rozsiahle opatrenia na riešenie narušenej statiky. Nanovo sa vymurovali niektoré časti – napr. zrútené klenby v pivnici v zadnom trakte. Boli vybudované nové rozvody všetkých sietí. Kúrenie je podlahové v kombinácii s infrapanelmi a urobená je aj príprava na rekuperáciu tepla. Dôležité bolo tiež odstrániť nevhodné cementové omietky, ktoré zadržiavali vlhkosť v murive a prispievali k jeho degradácii. Následne boli použité sanačné a aj tradičné vápenné omietky a nátery. Celkovo boli pri obnove použité len tradičné materiály – tehla, vápno, kameň a drevo. Mnohé okná a aj dvere už nebolo možné zachrániť a tak boli vyrobené nové, tiež drevené, podľa vzoru pôvodných. Do okenných otvorov na zadnom trakte, kde je pivnica, boli vložené kovové okná industriálneho vzhľadu.

Objekt nemá horizontálnu izoláciu a za zmienku stojí spôsob odvádzania vlhkosti – pozdĺž stien v podlahe je v kamennom lôžku vedená perforovaná hadica obalená v geotextílii, ktorá je vyvedená do komína. Kamenné lôžko je prekryté v úrovni podlahy profilovanou dubovou doskou a vhodne dotvára jej vzhľad. V pivniciach je voda zvádzaná drenážnym systémom do šácht, z ktorých sa priebežne odčerpáva. Drenáž nebola kladená bezprostredne k základom – medzi drenážou a murivom je cca 1,5 metra hrubá vrstva ílovitej zeminy, aby štrkové lôžko neoslabovalo základy domu.

Rekonštrukcia parteru domu bola realizovaná podľa historických fotografií zo začiatku 20. storočia, keď v ňom sídlila cukráreň – fotky zachytávali vzhľad pôvodného výkladu obchodu. Šambrány okolo okien a nárožná bosáž sa zachovali a boli umelecko-remeselne obnovené. Farebnosť fasády bola riešená podľa nálezov.

Profesor Ján Bahna hovorí o svojom priateľovi: *„Po spoločenských zmenách na začiatku deväťdesiatych rokov to bol práve prof. Malík, ktorý ako málokto zo slovenských vinárov bol schopný upozorniť na našu tradíciu vinárstva. Ako prvý prerazil do Európy a potom precestoval aj Južnú Ameriku či Južnú Afriku, všetko vinárske krajiny, kde sa víno etablovalo v posledných desaťročiach. Bol vzdelaný aj vo francúzštine, takže v domovskej krajine vína, Francii sa nestratil. U nás začal po európskom vzore organizovať súťaže i degustačné porovnávania vín. Zaviedol sa salón i kategorizácie vín. Väčšinou predsedal rôznym porotám a učil v praxi i na fakulte tvoriť dobré slovenské vína. České vinohradníctvo sa rozbehlo skôr, ale Slovensko napredovalo rýchlo. Súťaže československých vín skončili po tom, ako slovenské vína začali vyhrávať nad českými v pomere 3:0 a český kouč Michlovský nebol ochotný ďalej prehrávať o triedu so Slovákmi, ktorí sa vlastne vyučili u nich v Ledniciach. Nechcem zatieniť prezentáciu rodinného vinárstva, čo je naša súčasná úloha. Fedor má však toľko ocenení a zážitkov, že pri každom detaile a priestore narazíme aj v tomto prostredí na „nošu" spomienok. Sme radi, že sú to aj Malíkovci, ktorí hlásajú a propagujú na hlavnom námestí v Modre slávu modranských vín, ktoré páni Štetka, Novák, aj Kišoň už za prvej republiky exportovali do Prahy. Fedor nám osobne predviedol výklad o jednotlivých domoch na námestí. Modra bola za prvej republiky okres a významné mesto. Spomínam si ako oproti v dome na námestí v deväťdesiatych rokoch Fedor predvádzal kulinárske špeciality a učil nás amatérov poznávať svetové vína. Priznávam, že my sme vtedy ešte nemali šajnu o tom, čo sa vo svete veľkých vín deje. Väčšinou to bolo spojené s jeho návratmi zo svetových degustácií, kde zažil stretnutia a ochutnal významné vína."*

Vlastník objektu:
Ing. Fedor Malík, PhD.

Pamiatkový architektonicko-historický výskum:
PhDr. Zuzana Zvarová

Autor projektu:
Ing. arch. Ivan Jarina

Reštaurátorský výskum a návrh na reštaurovanie:
Mgr. art. Ján Fečo, Mgr. art. Ján Hromada

Výroba kópií pôvodných drevených okien:
Ján Černák

Umelecký remeselník a hlavný majster stavby:
Petr Bulín

Konzultácie z KPÚ Bratislava:
PhDr. Zuzana Belohorcová

Realizácia obnovy v rokoch:
2010 – 2020

Stav pred obnovou

Meštiansky dom na námestí v Modre

dnes penzión May House a vinotéka Ludvik, Štúrova č. 66

Obnova domu, ktorý je dôležitou súčasťou histórie rodiny, jeho vhodná adaptácia na účely penziónu, opätovné využitie tradičných obchodných priestorov v parteri námestia

Dom č. 66, nazývaný May House, na hlavnom Modranskom námestí patrí rodine Žofiakovcov. Je súčasťou dôležitej zástavby južnej strany námestia. Stojí neďaleko domu Fedora Malíka mladšieho, takže spolu tvoria významné vinárske „centrum“. Obidva domy dodržiavajú tradičné výšky a formy zástavby. Snažia sa rozvíjaním a dostavbou vnútorných traktov regenerovať urbanistickú štruktúru, ktorá bude ako kompaktná reprezentovať tradičné modranské centrum.

Dom zdedili Žofiakovci po svojej rodine, v línii ktorej je aj rodina Bláhová a rodina Mayová. Rodina Bláhovcov prispela ku kultivovaniu vinohradníctva v kraji, pán Ing. Otakar Bláha bol aj pri založení vinárskej školy a nejaký čas tu pôsobil aj ako riaditeľ. Pán Samuel May v tomto dome prevádzkoval tlačiareň a v prednej časti domu do ulice mal „koloniál“. Pán May vydával prospekty i pohľadnice a upomienkové predmety z Modry. Takže aj vďaka nemu máme dodnes zachované pohľady na centrum Modry. Ako spomienka na Samuela Maya sa dnes dom nazýva May House.

Pre rodinu Žofiakových je toto v poradí už štvrtá obnova historického objektu. Prvým bol dom v Pezinku z roku 1890 a následne dva domy v centre Modry – dom na Štúrovej č. 4 a tiež vinohradnícky dom na Dukelskej č. 2, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou a v roku 2019 získal Ocenenie za príkladnú obnovu. Žofiakovci patria teda k tradičným a úspešným modranským rodinám. Rozvíjajú vinárstvo a vinohradníctvo už viac desaťročí spolu s kultúrno-spoločenskou, učiteľskou i organizačnou činnosťou.

Dom č. 66 stojí v rade na hlavnom námestí a tak ako susedné domy je aj on prirodzene dvojpodlažný. Podobne ako Malíkov dom má priečelie delené na tri osové trakty. Ľavý trakt s bránou je vlastne vnútrobloková ulička, z ktorej sú prístupné jednotlivé prevádzky, teda obchod s vínom v prednej časti, ďalej penzión na poschodí a vzadu priestory na skladovanie vína. Druhé dva trakty na prízemí zaberá už spomínané vinárstvo so vstupom z ulice. Je to reprezentačný priestor, ktorý je zariadený efektným centrálnym výstavným stolom a sedacími sústavami po stranách.

Dom bol pôvodne kratší asi o 7 metrov od námestia, takže priestor terajšieho obchodu nebol zastavaný. Celé námestie bolo pôvodne zasunuté tých niekoľko metrov dozadu. V stredovekých mestách boli časté požiare. V Modre sa po požiari okolo r. 1780 vytvoril nový front a zastaval sa priestor vpredu, ktorý sa využíval pre obchod i konzumáciu.

Do hĺbky traktov sa dom tiahne po pravej strane. Ľavú tvorí komunikácia vo forme vnútroblokovej uličky, kde je možné v lete v chládku sedieť a popíjať. Objekt začína zásobovacím traktom a vstupmi do obchodu s vínom a kuchyne. Celú koncepciu objektu určili majitelia tak, aby mala logiku, aby jednotlivé prevádzky na seba nadväzovali. Cez schodisko sa dá vystúpiť na poschodie, kde sú upravené hosťovské izby. V zadnom trakte sú priestory na archív vína, resp. pôvodná pivnica, ktorá tiež prešla obnovou. V najzadnejšej časti pozemku stoja samostatné objekty, ktoré ešte čakajú na obnovu – malý domček s klenbami, ktorý voľakedy slúžil ako bývalý sklad ku „koloniálu“, kde sa našli aj staré tlačoviny, napríklad sprievodca letoviskom Harmónia z r. 1914. Ďalším hospodárskym objektom je murovaná kamenná stajňa s dreveným trámovým stropom, kde sa našli a sú tu stále uložené pôvodné drevené okná a tiež dvernice z výkladu „koloniálu“ demontované pravdepodobne počas predposlednej obnovy. Za stajňou bývala kedysi okrasná záhrada s fontánou, ktorá dnes už neexistuje, ale vie sa o nej z rozprávania.

Stavba sa nachádzala na dosť nesúdržnom podloží, pretože tadiaľ tiekol v stredoveku potok. Na postavenie stavby bolo potrebné vyriešiť založenie a vyčistiť podložie.

V súčasnosti, našťastie aj u nás, si uvedomujeme potrebu obnovenia pôvodnej štruktúry mesta. Takže majitelia s realizátorom stavebných prác hľadali vhodné riešenia a materiály tak, aby doň zbytočne nevkladali „moderné kreácie“. Aj pri vykurovaní a ďalších profesiách použili prvky, ktoré nerušia a sú zabudované v stenách. Väčšinou sa nové murivo muruje tehlové, obklady sú keramické a drevo je prírodné s profilmi, ktoré nerušia celkový dojem z historického objektu. Náročnejšie interiérové úpravy sú použité na poschodí, kde je čiastočne ponechané aj vyšpárované pôvodné kamenné murivo. V jednej z izieb môžeme vidieť drevený trámový strop, ktorý bol ošetrovaný nátermi včelím voskom, ktorého vôňu v izbe aj cítiť.

Tradičný prírodný materiál, konkrétne ľanový olej, bol použitý aj pri obnove masívnej drevenej brány, ktorá je skutočnou ozdobou priečelia objektu. Pani Žofiaková ju po celý jeden rok vlastnoručne čistila od starého červeného náteru a chýbajúce časti dorobil miestny rezbár. K použitiu ľanového oleja na ošetrenie vyčisteného dreva ju inšpirovala Škola tradičných stavebných remesiel, ktorú organizuje AINova. Za povšimnutie stojí tiež zachovaná mosadzná kľučka z 2. polovice 19. storočia.

Historická fotografia, zdroj: archív vlastníkov

Vlastník objektu:
Ing. Ludvik Žofiak s manželkou

Stavebné a realizačné práce:
väčšina prác bola realizovaná svojpomocne za účasti miestnych remeselníkov

Realizácia obnovy objektu v rokoch:
2018 – 2019

Renesančná šľachtická kúria na námestí vo Svätom Jure

dnes penzión a reštaurácia Krone, Prostredná č. 160

Prvá uličná fasáda v meste prezentujúca v ucelenej forme obdobie renesancie, komplexná reštaurátorská a umeleckoremeselná obnova a tiež vhodná dostavba na účely novej reštauračnej a ubytovacej funkcie

Šľachtická kúria, dnes nazývaná Krone, je jednou z dominánt na námestí v centre Mestskej pamiatkovej rezervácie Svätý Jur. Objekt mal to šťastie, že ho do vlastníctva získal investor s citom pre obnovu pamiatok – v r. 2006 ho od rôznych vlastníkov odkúpil subjekt naviazaný na akciovú spoločnosť Bencont Group.

Motiváciou ku kúpe bol fakt, že ide o veľmi hodnotný dom priamo v srdci mesta a súčasne bolo možné kúpiť všetky časti uličného aj dvorového krídla, čo býva vo Svätom Jure obvykle problém vzhľadom na rozdrobenosť vlastníctva. Členovia menovanej spoločnosti majú tiež osobný vzťah k mestu a bohatá história objektu dávala tušiť, že práca na jeho obnove bude pre všetkých veľmi zaujímavou a unikátnou skúsenosťou.

Očakávanie, že dom odhalí novým majiteľom svoje skryté „poklady“ sa naplnilo. Bolo síce potrebné čakať deväť rokov, avšak nález bol skutočne potešujúci – v pravom rohu uličnej fasády, tesne pod strechou pri odkvape sa odlúpil kus omietky a odkryla sa tak renesančná výzdoba s maľovaným černo-bielym kvádrovaním. Prizvaný reštaurátor následne našiel aj ďalšie časti renesančnej výzdoby fasády a to v takom rozsahu a dochované v takej kvalite, že bolo možné celú plochu omietok a náterov na uličnej fasáde riešiť v duchu renesancie. Všetky nálezy sú prezentované ako kópie na rekonštrukčnej omietke. Je to prvá fasáda v centre Svätého Jura, ktorá v takejto ucelenej forme prezentuje obdobie renesancie v architektonickom vývoji mesta.

Ďalším nečakaným nálezom boli maľby dvoch uhorských kráľovských koruniek v prešovni, ktoré náhodne objavili štukatéri počas odstraňovania nevhodných náterov. Korunky sú pravdepodobne z polovice 17. storočia a zatiaľ sa nepodarilo objasniť, prečo sú tu vyobrazené. Nepochybne sú však pre históriu objektu dôležité a vďaka nim bol objekt nazvaný Krone.

Donedávna bol najstarším zisteným majiteľom domu šľachtický rod Podmanických, ktorý ho vlastnil v druhej polovici 18. storočia. Novým archívnym výskumom bolo zistené, že tento dom získal v roku 1610 status kúrie a v tom období patril Jelšičovcom.

Práca na záchrane tohto starobylého domu priniesla mnoho zaujímavých zistení a vo výsledku prikladne obnovený a obdivuhodný objekt, avšak cesta k nemu nebola ľahká. Niektoré časti dvorového krídla boli v dezolátnom stave s narušenou statikou a dokonca sa zvažovala aj ich demolácia. Vlastníci sa však po konzultácii s pamiatkovým úradom rozhodli, že sa pokúsia všetky časti zachovať. Svoju úlohu v tomto procese zohral aj fakt, že dom bol v roku 2008 vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. Problematické

Foto: archív Krone

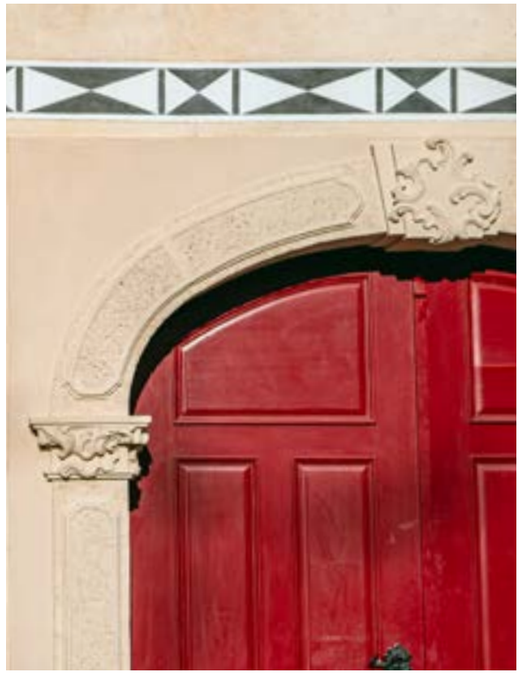

Foto: Kávičkári.sk

časti domu sa podarilo stabilizovať spôsobom vhodným pre pamiatkové objekty a to vďaka statikom, ktorí mali v tejto oblasti bohaté skúsenosti.

Projektová príprava prebiehala veľmi dlho a plány boli viackrát menené. Jednak z dôvodu, že dom sa v priebehu plánovania stal kultúrnou pamiatkou a tiež kvôli hospodárskej kríze v rokoch 2008 – 2010, ktorá skomplikovala financovanie obnovy. Kontinuálne práce sa podarilo spustiť v roku 2012. Ako prvé sa riešili spomínané problémy s narušenou statikou – stabilizovali sa všetky nosné konštrukcie a tiež strešná konštrukcia. Objekt sa následne zastrešil a dostal nové okenné výplne, vyrobené podľa vzoru pôvodných. Dispozičné riešenia a funkcie sa v priebehu rokov menili a upravovali. Aj prístup vlastníkov sa vyvíjal – v priebehu prác sa objavovali rôzne nálezy, ktoré sa dokumentovali a projekt sa im prispôsoboval – čoraz väčší dôraz bol kladený na čo najvyššiu kvalitu pamiatkovej obnovy. Vlastníci prirodzene zverili vybrané časti objektu do rúk reštaurátora, ale veľmi dbali aj na kvalitu práce umeleckých remeselníkov – štukatérov, stolárov, kováčov, kamenárov, zámočníkov. Objekt bol uvedený do prevádzky postupne – jedna časť v roku 2019 a celý objekt v lete r. 2020. Ako prvú mohli návštevníci vidieť kaviareň v uličnom krídle, ktorá pokračovala aj do časti dvorového krídla. Sprístupnené bolo za účelom tejto funkcie aj podbránie a časť dvora. Hlavná miestnosť kaviarne, s vchodom z ulice, bola miestnym obyvateľom známa ako bývalé mäsiarstvo a z tohto obdobia sa tu na podlahe zachoval keramický obklad s geometrickým vzorom, ktorý sa vlastníci „z nostalgie“ rozhodli zachovať ako pripomienku na tieto časy. V priestore kaviarne boli reštaurované omietky a opätovne bola vytvorená zaniknutá peniažková výzdoba na strope.

Postupne bolo sprístupnené aj horné poschodie uličného krídla, v ktorom je dnes reštaurácia. Dokončené boli aj práce na časti dvorového krídla, kde sa na poschodí a tiež v podkroví nachádzajú izby na ubytovanie hostí. Z dvora sa schodíkmi dole vstupuje do prešovne a z tej ešte hlbšie ďalšími schodíkmi do pivnice. V prípade obnovy prešovne stojí za zmienku fakt, že bola v strede predelená novodobou priečkou a polovica z nej bola zavezená zeminou až do výšky terénu – táto bola pri obnove prešovne vyvezená a priestoru bola vrátená jeho pôvodná hĺbka. Pivnica, ktorá nadväzuje na prešovňu, je pravdepodobne jednou z najstarších v meste, jej vek je odhadovaný na približne 500 rokov. Do podkrovia uličného krídla bola vstavaná konferenčná miestnosť. Priestor na takúto funkciu sa „otvoril“ vďaka použitiu kombinácie oceľovej a drevenej konštrukcie, pričom bol zachovaný pôvodný sklon a tvar strechy.

Foto: Kávičkári.sk

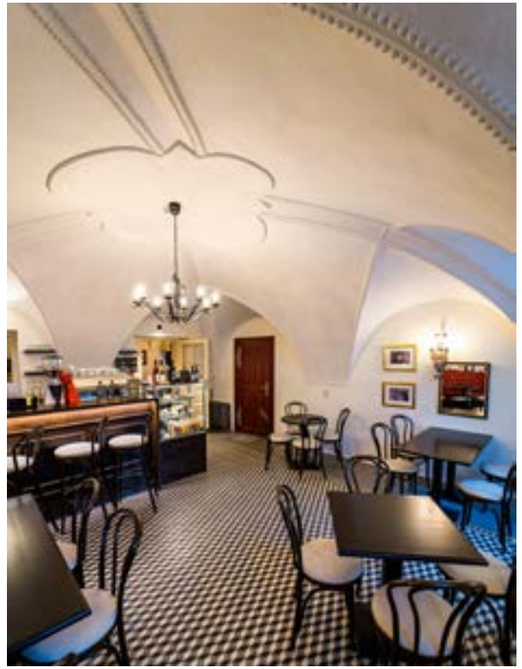

Foto: Kávičkári.sk

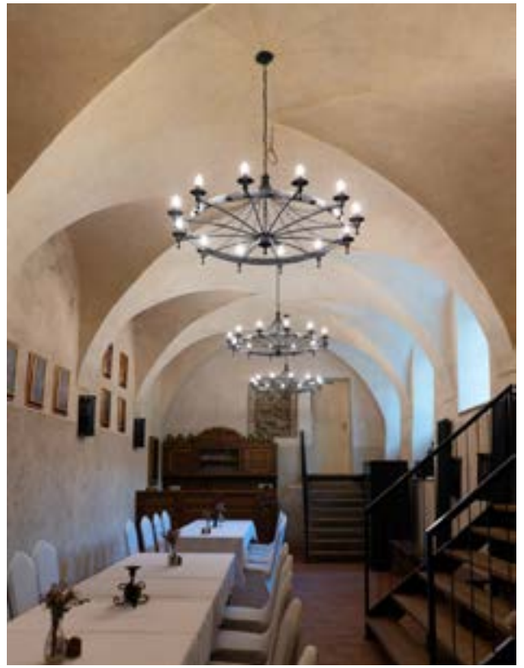

V celom objekte môžeme vidieť množstvo zachovaných originálnych prvkov. Zvláštnu pozornosť si zaslúži okrem iného aj množstvo obnovených interiérových dverí. Náročná bola tiež obnova kovového zábradlia na pavlači pozostávajúceho z mnohých častí. Od návrhu po realizáciu prebehol celý rok. Kópie zničených častí bolo možné odliať iba v zváračskom ústave v Bratislave. Kováč následne skladal nové a pôvodné komponenty do daného celku. Z kamenných prvkov prirodzene zaujme reštaurovaný portál na uličnej fasáde, ale napríklad aj zachovaná kamenná dlažba, ktorá dotvára atmosféru v podbrání.

V poslednej fáze bola dokončená nová stavba, ktorá je pokračovaním dvorového krídla. Je to konferenčno-ubytovací blok, ktorého objem, členenie, farebnosť a aj povrchová úprava boli dobre zvolené v kontexte daného historického prostredia. Objekt Krone je určite výborným príkladom komplexnej obnovy historickej budovy, súčasne osviežujúcou kombináciou „starého a nového“ a jeho návšteva môže byť inšpiráciou pre iných stavebníkov.

Stav pred reštaurovaním, už s novými oknami na 1. poschodí, foto: archív Krone

Foto: archív Krone

Vlastník objektu:
Bomada, s. r. o. (naviazaná na Bencont Group, a. s.)

Organizátori obnovy:
Ing. Juraj Jadroň, Mgr. Ján Huňor, Ing. Peter Huňor, Ing. arch. Tomáš Hullmann, Ing. Marek Reguli

Hlavný projektant:
Dr. Ing. arch. Martin Vaščák

Generálny zhotoviteľ:
FLORES, s. r. o., stavbyvedúci Jozef Kresťan a Jozef Zlatoš

Projekt sanácie statiky:
Ing. Katarína Kyselová, Ing. Vladimír Kohút

Reštaurátorské práce:
Akad. mal. Vojtech Mýtnik

Kováčske práce:
Igor Kaplán

Kamenárske práce:
Martin Ruman STUCCORESTAURO, Mgr. art. Katarína Uhrínová

Okná, dvere a všetky stolárske práce:
Synák a spol., s. r. o., Rastislav Synák

Interiérové zariadenie:
Ing. arch. Agnes Miklušová

Konzultácie z KPÚ Bratislava:
PhDr. Gabriela Habáňová

Archívny výskum:
Mgr. Rastislav Luz, PhD., v roku 2019

Architektonicko-historický výskum:
Mgr. Marián Havlík, Mgr. Elena Sabadošová, v roku 2007

Obnova v rokoch:
2012 – 2020

Božia muka Najsvätejšej Trojice v Moste pri Bratislave

Reštaurátorská obnova sakrálneho objektu, ktorý je tradičnou súčasťou obrazu krajiny

Pri vstupe do obce Most pri Bratislave Vás určite zaujme malá, ale výtvarne výrazná trojboká vežovitá stavba – prícestná božia muka. Takéto drobné sakrálne objekty sa často budovali aj na rázcestiach, alebo iných významných miestach a mali pripomínať udalosti dôležité pre komunitu, alebo jednotlivca. V prípade božej muky v tejto obci zatiaľ nie sú doskúmané dôvody jej výstavby.

Objekt je národnou kultúrnou pamiatkou a na jeho veľmi zlý stav upozornil Krajský pamiatkový úrad Bratislava vedenie obce v roku 2018. Obec si až pri tejto príležitosti uvedomila, že vlastníkom nie je cirkev a následne sa pustila do prípravy obnovy objektu. Vzhľadom na status kultúrnej pamiatky bolo potrebné vykonať reštaurátorský výskum a vypracovať návrh na reštaurovanie. Nevyhnutná administratíva k výberovým procesom, spomínaná výskumná a tiež projekčná práca si vyžadovala určitý čas a samotná realizácia obnovy mohla byť realizovaná až v priebehu roka 2020.

Ako uvádza správa z reštaurátorského výskumu a návrh na reštaurovanie z dielne Mgr. art. Ernesta Vajčovca, trojboké božie muky sa viažu k patrocíniu Najsvätejšej Trojice. Najbližšiu tvarovú analógiu možno nájsť v obci Devín, alebo tiež v Malackách. Božia muka v Moste pri Bratislave bola postavená na prelome 18. a 19. storočia, podľa pána Vajčovca: „s dôrazom na klasicizujúce tendencie, avšak s istým dobiehaním barokovej tradície“. Objekt má pomerne bohaté tvaroslovie, je členený horizontálnymi aj vertikálnymi prvkami vychádzajúcimi z antiky. Zaujímavým detailom na fasáde sú rotujúce ružice.

Absencia pravidelných opráv a údržby, zatekanie dažďovej vody cez poškodenú strechu, vzlínanie vlhkosti z pôdy a dodatočne nanesené nevhodné nepriedušné cementové omietky spôsobili výraznú degradáciu objektu. Omietky v spodnej časti boli opadané až na murivo. V dvoch nikách sa nachádzali plechové výplne, ktoré boli úplne zhrdzavené, avšak kedysi na nich boli zrejme vyobrazenia s náboženskou tematikou. Pri objekte sa nachádzala vysoká kovová konštrukcia elektrickej trafostanice, ktorá znehodnocovala prostredie.

Počas reštaurátorských prác bol objekt znovu zastrešený identickým typom škridly – bobrovky, ktorej fragmenty boli objavené až počas výkopových prác v násype zeminy. V podhľade strechy bol použitý medený plech a z neho vytvorená „odkvapnička“, aby dažďová voda zo strechy nestekala na fasádu. Boli odstránené cementové omietky a aj sekundárne vrstvy náterov tak, aby sa obnovila pôvodná najstaršia vrstva. Chýbajúce časti profilácie fasády sa doplnili podľa vzoru zachovaných častí, alebo podľa analogických príkladov z regiónu. Farebnosť božej muky bola zrekonštruovaná podľa sondážnych nálezov. Pod novšou bielo-modrou úpravou sa našli pôvodné fragmenty farieb – biela, terakotová a okrová.

V súčasnosti sa rieši okolie božej muky. Západoslovenská distribučná, a. s. medzičasom demontovala vysoký stĺp trafostanice, avšak pri jej prekládke a výstavbe novej nízkopodlažnej stavby sa neprihliadalo na ochranné desaťmetrové pásmo kultúrnej pamiatky. Tesne za božou mukou sa nachádza oplotenie, ktoré bude v blízkej budúcnosti prekryté vhodným typom zelene. Pôvodne bola táto sakrálna stavba umiestnená v krajine tak, že bola výrazným vizuálnym bodom na otvorenom priestranstve. Takéto prostredie jej už dnes nie je možné vytvoriť, je však možné skultivovať aspoň jej bezprostredné okolie a vytvoriť jej tak adekvátne zázemie.

V obci sa nachádzajú ešte ďalšie dve božie muky, ktoré boli obnovené vlastníkmi pozemkov, na ktorých ležia. Tieto objekty nie sú kultúrnymi pamiatkami, sú však tiež dôležitou súčasťou histórie obce a obrazu našej krajiny. Podobné drobné sakrálne objekty – okrem božích múk aj prícestné kríže, rôzne malé kaplnky, sochy svätých a podobne – boli na Slovensku do roku 1989 často zanedbávané. Dnes pri cestách po Slovensku vidíme, že o tieto objekty sa spoločnosť začína znovu zaujímať a poskytovať im starostlivosť.

Vlastník:
obec Most pri Bratislave

Reštaurátorský výskum a návrh na reštaurovanie:
Mgr. art. Ernest Vajčovec, ART RESTAURO SK, s. r. o.

Generálny projektant:
Pro Style, s. r. o.

Zodpovedný projektant:
Ing. arch. Antonín Beran

Konzultácie z KPÚ Bratislava:
Mgr. Natália Ferusová

Reštaurátorský výskum a návrh na reštaurovanie:
Mgr. art. Ernest Vajčovec, v roku 2019

Prípravné práce a obnova v rokoch:
2019 – 2020

Stav pred reštaurovaním, foto: E. Vajčovec

Uličná fasáda a prejazd historickej radnice vo Svätom Jure

Prostredná č. 29

Komplexná reštaurátorská a umelecko-remeselná obnova uličnej fasády významného objektu radnice, ktorá je dominantou námestia; objav a prezentácia originálnych renesančných prvkov v prejazde

Zichyovská, pôvodne Illesházyovská kúria vo Svätom Jure púta veľkú pozornosť, keďže je to najvýraznejšia budova priamo v centre mesta a už od roku 1865 v nej sídli mestská správa. Prestavbu na účely radnice realizoval v rokoch 1863 – 1865 Ignác Feigler zo známej bratislavskej staviteľskej rodiny Feiglerovcov, ktorá vytvorila aj mnohé významné stavby v Bratislave od prvej polovice 19. do začiatku 20. storočia.

V rokoch 2017 – 2020 realizoval archívne výskumy k niekoľkým svätojurským kúriám Mgr. Rastislav Luz, PhD., ktorý uvádza: „Výskum k Zichyovskej, pôvodne Illesházyovskej kúrii, priniesol nové poznatky o jej najstarších dejinách. Z prvej písomnej zmienky z roku 1536 vyplýva, že vtedy existovala už dlhší čas. Medzi identifikovanými majiteľmi vystupujú aj grófky Barbora a Margita zo Svätého Jura a Pezinka - objekt sa tak stal prvou stavbou v meste, okrem hradu, ktorú sa podarilo previazať s týmto rodom. Z prameňov vieme, že grófi tu vlastnili aj iné nehnuteľnosti – tie na svoju identifikáciu zatiaľ čakajú.“

Umelecko-historický a architektonicko-historický výskum realizovala v roku 2013 spolu s kolektívom PhDr. Zuzana Zvarová: „Pamiatkový výskum zistil pod dnešnou fasádou neobyčajne kvalitnú renesančnú výzdobu zachovanú takmer na celej ploche. Výzdoba pozostávala z kombinácie štruktúrovaných a hladkých plôch oddelených ryskami. Medzi horizontálnymi pásmi boli naryskované ovály a dosadali na ne pravdepodobne štruktúrované pilastre oddelené hladkou plochou s bielym náterom. Túto výzdobu datoval výskum na prelom 16. – 17. storočia, kedy došlo k hlavnému stavebnému rozmachu Svätého Jura. Predpokladá sa, že vtedy pôsobila vo Svätom Jure renesančná stavebná dielňa. Zistená výtvarná výzdoba fasády naznačuje, že v meste pôsobili školení, remeselne a výtvarne zdatní umelci.“

Dnes vidíme reštaurovanú fasádu, ktorá prezentuje eklektickú výzdobu vytvorenú Feiglerovcami. Pod ňou sú zakonzervované nájdené renesančné a aj barokové vrstvy. Komplexná obnova fasády uličného krídla a prejazdu sa pripravovala veľmi dlho a prebiehala vo viacerých fázach od roku 2013 až do roku 2020. Postupne boli reštaurované, alebo umelecko-remeselne obnovené všetky jeho časti: vstupná drevená brána a kamenný portál, „vežička“ s erbom na priečelí, okná na uličnej aj dvorovej fasáde, všetky omietky a nátery na fasáde a tiež v prejazde a nakoniec drevené dvere a tiež železné dvere s kamenným portálom v prejazde. Súčasťou komplexnej obnovy bola aj sanácia vlhkosti podľa vypracovaného projektu.

Prvým krokom na niekoľkoročnej „ceste“ bolo reštaurovanie vstupnej drevenej brány a kamenného portálu v roku 2013. Na bráne bolo také množstvo rôznych olejových aj syntetických náterov, že plastické prvky boli už len ťažko čitateľné. Tieto nátery sa odstránili, ponechali sa len nájdené fragmenty primárnej farebnosti a ich okolie sa doplnilo reverzibilným náterom v rovnakom odtieni na báze ľanového oleja. Súčasne sa reštauroval aj portál, na ktorom

Foto: J. Fečo

sa tiež našla primárna farebnosť. Táto korešpondovala s farebnosťou náterov na tých vrstvách omietok, ktoré sú priraďované k Feiglerovej prestavbe.

Reštaurovanie erbu mesta umiestneného na najvyššom bode priečelia fasády sa tiež, podobne ako pri bráne, začalo odstránením veľkého množstva nevhodných sekundárnych náterov. Na kamennom reliéfe erbu bola objavená pôvodná baroková farebnosť a erb bol zreštaurovaný v tomto duchu. Na tie časti, ktoré vidíme v striebornej a zlatej farbe, bolo použité skutočné striebro a zlato.

V roku 2017 boli na celom uličnom krídle umelecko-remeselne obnovené truhlicové okná, respektíve tie časti, ktoré bolo možné zachovať a zvyšok bol vyrobený ako kópie pôvodných. Ich farebnosť zodpovedá primárnej farebnosti, bola použitá okrová lazúra, tak ako aj na vstupnej bráne.

V ďalšej fáze prác na fasáde sa riešil problém s vlhkosťou. V soklovej časti boli pri rôznych opravách použité nevhodné moderné technológie – lepidlá, nepriedušné omietky a nátery, plastové sieťky a podobne. Vzlínanie zemnej vlhkosti bolo preto až do výšky troch-štyroch metrov. Fasádu v jej horných častiach značne poškodila voda zatekajúca z deravej ríny. Eliminácia zemnej vlhkosti sa riešila v zmysle sanačného projektu, o. i. aj sanačnými omietkami a elektroosmózou. Opatrenia boli realizované v celom uličnom krídle.

Pri výpočte poškodení fasády je potrebné tiež spomenúť nevhodné zásahy, ktoré sa vykonali počas elektrifikácie radnice pravdepodobne v 50-tych rokoch 20. storočia. Pod oknami boli vtedy až do hĺbky muriva odstránené omietky aj s výzdobou a v súčasnosti ju už teda nebolo možné rekonštruovať.

Reštaurovanie omietok a náterov na fasáde bol veľmi náročný proces. Najskôr boli odstránené nevhodné vrstvy. Všetky nájdené hodnotné omietky a nátery – renesančné, barokové a aj „Feiglerove" – boli zakonzervované. Fasáda bola celkovo reštaurovaná do výrazu, ktorú dostala počas prestavby Ignáca Feiglera a to prácnym spôsobom – pôvodné dochované fragmenty z „feiglerovského obdobia" sa neprekrývali, ale sa reštaurovali, spevňovali a chýbajúca hmota sa k nim tvarovala priamo na mieste. Spomínané nové prvky sa teda nevyrábali vopred v dielni, ale dopájali sa k originálu. Staré a nové sa následne zjednotilo iba farebným náterom.

Pri dopĺňaní chýbajúcich omietok, profilov a ornamentov boli využité vápenné tmely a omietky. Mgr. art. Miroslav Želiar hovorí: „Naši pracovníci sa učili využívať vápenné

Nález renesančnej výzdoby na fasáde radnice, foto: J. Fečo

Nález roziet v prejazde radnice, foto: J. Fečo

technológie aj počas Školy tradičných stavebných remesiel, ktorú pravidelne organizuje AINova. Učili sa pod dohľadom skúsených odborníkov, vyrábali a aplikovali vápenné omietky a nátery na rôznych menších historických objektoch. Neskôr, pod vedením reštaurátora, zúročili všetky svoje vedomosti a skúsenosti na tak významnej stavbe, akou je budova radnice vo Svätom Jure."

Veľmi zaujímavou časťou uličného krídla je prejazd, reštaurátor Mgr. art. Ján Fečo hovorí: „Pri odstraňovaní cementových omietok na nás „žmurkol Perún" a na klenbe sme objavili rozetu – primárnu ornamentálnu výzdobu v štruktúre povrchovej vrstvy omietky. Odhalili sme omietky z obdobia renesancie a to v takom rozsahu, že klenby prejazdu bolo možné obnoviť do tohto najstaršieho výrazu. Na miestach, kde sa renesančné omietky nezachovali, boli doplnené technologicky príbuznými omietkami na báze haseného vápna a piesku. Hrebienky klenieb boli zosekané a v súčasnej úprave sa pripomínajú pásom v omietke." Nájdená rozeta, nazývaná aj Perúnova hviezda, alebo kvet života, sa objavuje v rôznych kultúrach, aj v našej slovanskej a najčastejšie sa interpretuje ako ochranný symbol. Prejazd radnice, ktorý ešte nedávno nebol ničím výnimočný, je dnes veľmi hodnotnou časťou objektu, kde môžeme vidieť historicky najstaršie dochované originálne vrstvy.

Vlastník objektu:
Mesto Svätý Jur

Reštaurovanie vstupnej brány, portálu a erbu mesta na priečelí:
Mgr. art. Ján Fečo
v spolupráci s Mgr. art. Andrejom Baníkom

Reštaurovanie omietok a náterov na uličnej fasáde a v prejazde:
Mgr. art. Ján Fečo
v spolupráci s Mgr. art. Miroslavom Želiarom

Umelecko-remeselná obnova okien a kópie okien:
Stanislav Janota

Umelecko-remeselná obnova kovových dverí v prejazde:
Mgr. art. Miroslav Želiar

Reštaurovanie kamenného portálu okolo kovových dverí v prejazde:
Mgr. art. Ján Fečo

Umelecko-remeselná obnova zárubne drevených dverí v prejazde:
Mgr. art. Miroslav Želiar

Projekt na sanáciu vlhkosti:
Ing. Marta Píchová

Konzultácie z KPÚ Bratislava:
PhDr. Gabriela Habáňová

Archívny výskum:
Mgr. Rastislav Luz, PhD.

Umelecko-historický a architektonicko-historický výskum uličného priečelia:
PhDr. Zuzana Zvarová a kol., v roku 2013

Reštaurátorské výskumy a návrhy na reštaurovanie:
Mgr. art. Ján Fečo, Mgr. art. Ján Hromada

Obnova v rokoch:
2013 – 2020

Stav pred reštaurovaním, zdroj: mapio.net

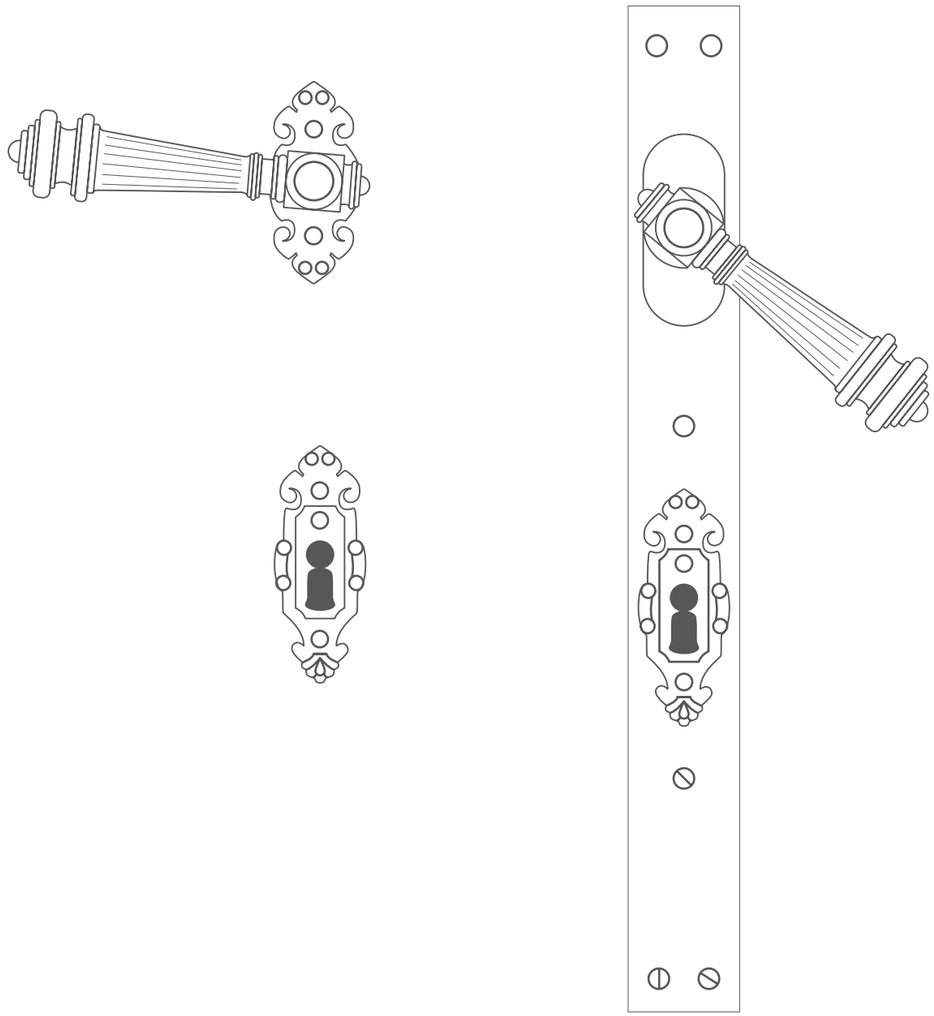

02

Prehľad ocenení 2010 – 2019

Schematické znázornenie kľučky, Štúrova č. 66, Modra, May House a vinotéka Ludvik

Ocenenie 2019

1.

1. Farský kostol Nanebovzatia Panny Márie v Pezinku
Vlastník objektu:Rímskokatolícka cirkev, farnosť Pezinok
Cena verejnosti

2. Horáreň Biely kríž Svätý Jur
Vlastník objektu: mesto Svätý Jur

3. Víkendový dom Malé Leváre
Vlastník objektu: rodina Dinková

4. Vinohradnícky dom Modra
Vlastník objektu: Ing. Ludvik Žofiak

5. Vinohradnícky dvor Bratislava-Rača
Vlastník objektu: Pavol Chvostek s rodinou

6. Historický mlyn Lozorno
Vlastník objektu: Jozef Haramia

2.

3.

4.

5.

6.

Ocenenie 2018

1.

1. Kostol Narodenia svätého Jána Krstiteľa v Modre
Vlastník objektu: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Modra
Cena verejnosti

2. Víkendový dom v Malých Levároch
Vlastník objektu: manželia Peter a Inge Vodrážkovci

3. Roľnícko-vinohradnícky dom v Pezinku
Vlastník objektu: rodina Dubeková

4. Dvojgeneračný rodinný dom v Pezinku
Vlastník objektu: rodina Lišková a Kanková

5. Revitalizácia Malého parku v Stupave
Vlastník objektu: mesto Stupava

6. Kaplnka v Panónskom háji vo Svätom Jure
Vlastník objektu: neurčený

2.

3.

4.

5.

6.

Ocenenie 2017

1.

1. Rodinný dom v Kuchyni
Vlastník objektu: Martin Krajčo a Radka Krajčová

2. Vila Etelka v Modre-Harmónii
Vlastník objektu: Radoslav Kolesár s rodinou

3. Kostol sv. Jakuba vo Štvrtku na Ostrove
Vlastník objektu: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Štvrtok na Ostrove
Cena verejnosti

4. Rodinný dom vo Vysokej pri Morave
Vlastník objektu: Svetlana Kopčová a Ján Kopča

5. Rodinný dom vo Vajnoroch
Vlastník objektu: rodina Vávrová a Petrovičová

6. Revitalizácia okolia Kaplnky Nanebovzatia Panny Márie vo Svätom Jure (Pustý kostolík)
Vlastník objektu: Mesto Svätý Jur

2.

3.

4.

5.

6.

Ocenenie 2016

1.

1. Modrý dom v Lozorne
Vlastník objektu: Ing. Jozef Svitek a Ing. Janka Sviteková

2. Dom v Budmericiach
Vlastník objektu: rodina Dvořáková

3. Ekocentrum ArTUR v Hrubom Šúre
Vlastník objektu: Občianske združenie ArTUR

4. Rodinný dom v Šenkviciach
Vlastník objektu: Radovan a Barbora Geistovci

5. Chalúpka vo Vysokej pri Morave
Vlastník objektu: rodina Bilkovičová
Cena verejnosti

6. Vinohradnícky dom vo Svätom Jure
Vlastník objektu: Ing. Marek Zemčík a Mgr. Ingrid Zemčíková

2.

3.

4.

5.

6.

Ocenenie 2015

1.

1. Rodinný dom v Lozorne
Vlastník objektu: rodina Maďarová

2. Horské vinohradníctvo a vinárstvo v Modre-Harmónii
Vlastník objektu: rodina Patáková

3. Rodinný dom v Lozorne
Vlastník objektu: manželia Pacerovci

4. Suchohrad – revitalizácia centra obce
Vlastník objektu: obec Suchohrad

5. Rodinný dom v Kvetoslavove
Vlastník objektu: manželia Stehlíkovci

6. Firemná predajňa v Smoleniciach
Vlastník objektu: Včelco, s. r. o.
Cena verejnosti

2.

3.

4.

5.

6.

Ocenenie 2014

1.

1. Kaplnka svätého Urbana v Stupave
Vlastník objektu: mesto Stupava
Správca objektu: Rímskokatolícka farnosť Stupava

2. Wiegerova vila vo Svätom Jure
Vlastník objektu: Široké, s. r. o.

3. Múzeum starej Devínskej v Devínskej Novej Vsi
Vlastník objektu: hlavné mesto SR Bratislava
Správca objektu: mestská časť Bratislava-Devínska Nová Ves

4. Dom v Šenkviciach
Vlastník objektu: manželia Tomanovci

5. Terra Therapeutica, Bratislava-Lamač
Vlastník objektu: manželia Ján a Jaroslava Šickovci

6. Dom vo Svätom Jure
Vlastník objektu: Ing. Miroslav Havel a PhDr. Jana Havlová
Cena verejnosti

2.

3.

4.

5.

6.

Ocenenie 2013

1. Synagóga v Stupave
Vlastník objektu: mesto Stupava
Správca objektu: Jewrope, n. o.

2. Náhrobok grófky Pálfiovej v Častej
Správca objektu: Červenokamenské panstvo, o. z.

3. Horáreň Rybníček na Pezinskej Babe
Vlastník objektu: Ing. Ľubomír Vitek
Cena verejnosti

4. Vinohradnícky dom v Pezinku
Vlastník objektu: rodina Skovajsová

5. Rodinný dom v Častej
Vlastník objektu: Monika Novotová

6. Bývalý mlyn v Budmericiach
Vlastník objektu: rodina Procházková

7. Mestská vila v Devínskej Novej Vsi
Vlastník objektu: mestská časť Bratislava-Devínska Nová Ves

8. Meštiansky dom vo Svätom Jure
Vlastník objektu: rodina Turcsányová a Kaiserová

9. Rodinný dom z nepálenej hliny v Lozorne
Vlastník objektu: MUDr. Helena Drobná a Ing. Peter Drobný

10. Roľnícko-remeselný dvor v Stupave
Vlastník objektu: Anton Stankovský

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Ocenenie 2012

1. Vínotéka Regius vo Vajnoroch
Vlastník objektu: TITOL, spol. s r. o.

2. Terra Parna v Suchej nad Parnou
Správca objektu: manželia Zvolenskí

3. Dom pri kostole v Pezinku
Vlastník objektu: Alexander Krupa

4. Vinohradnícky dom u Šebov v Modre
Vlastník objektu: rodina Šebová a Bekešová

5. Kaplnka Panny Márie Snežnej v Modre
Vlastník objektu: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Modra

6. Modrý dom vo Vajnoroch
Vlastník objektu: M. R. Modrý dom Bratislava, spol. s r. o.

7. Múzeum Molpír v Smoleniciach
Vlastník objektu: Rímskokatolícka cirkev, farnosť Smolenice
Cena verejnosti

8. Obecný dom v Šenkviciach
Vlastník objektu: obec Šenkvice

9. Penzión pod kláštorom v Pezinku
Vlastník objektu: rodina Varechová

10. Rodinný dom v Modre
Vlastník objektu: Pavol Šima-Juríček s rodinou

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Ocenenie 2011

1. Turecký dom v Pezinku
Vlastník objektu: Ing. Jaroslav Pijak a Ing. Iveta Pijáková

2. Kaplnka sv. Vendelína s pálfiovskou hrobkou, Smolenice
Vlastník objektu: obec Smolenice

3. Roľnícko-remeselnícky dom v Budmericiach
Vlastník objektu: Pavel Dvořák s rodinou

4. Námestie v Častej
Vlastník objektu: obec Častá

5. Kamenný dvor vo Svätom Jure
Vlastník objektu: Miro Miklovič s manželkou
Cena verejnosti

6. Hoštácka viecha v Dubovej
Vlastník objektu: Marek Jakubec

7. Rodinný dom v Modre
Vlastník objektu: rodina Dóšovcov

8. Dom s penziónom v Modre
Vlastník objektu: Ivan Poljovka, Mgr. Mária Poljovková

9. Krušičova kúria v Pezinku
Vlastník objektu: mesto Pezinok

10. Hotel Sebastián v Modre
Vlastník objektu: Elizabeth Slovakia, s. r. o.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Ocenenie 2010

1. Rodinný dom v Modre
Vlastník objektu: JUDr. Jarmila Michálková, Ing. Samuel Michálek, rodina Plánovská a rodina Predmerská

2. Reštaurácia U Richtára v Modre
Vlastníci objektu: Ing. Július Kasa, Alena Kasová
Cena verejnosti

3. Bývalý mlyn v Pezinku
Vlastník objektu: Vladimír Raždík s rodinou

4. Fuggerova pivnica v Častej
Vlastník objektu: Ing. Jozef Mikuš, JM Vinárstvo

5. Vinohradnícky dom vo Svätom Jure
Vlastník objektu: manželia Mgr. Branislav Bahna a Mgr. Natália Bahnová

6. Rodinný dom vo Svätom Jure
Vlastník objektu: rodina Krupová

7. Múzeum ľudovej školy v Kráľovej, Modra
Vlastník objektu: Cirkevný zbor ECAV v Modre-Kráľovej

8. Mlyn v Doľanoch
Vlastník objektu: Ervín Demovič s rodinou, Vína z mlyna

9. Obecný úrad Smolenice
Vlastník objektu: OÚ Smolenice

10. Rodinný dom v Pezinku
Vlastník objektu: Dana Poláková s rodinou

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Schematické znázornenie brány Chválanskej kaplnky, obec Studienka

03

Partneri a organizácia ocenenia

Školíme v tradičných stavebných remeslách

ACADEMIA ISTROPOLITANA NOVA

Cieľom Školy remesiel je prispieť k zvyšovaniu kvality umelecko-remeselnej obnovy a údržby historických stavieb, prispieť k oživeniu stavebnej remeselnej tradície a zručností. Cieľom je tiež zvýšiť záujem vlastníkov o údržbu a vhodnú obnovu historických objektov v regióne a o záchranu autentických stavebných prvkov. Praktická časť školenia prebieha už viac ako päť rokov v Mestskej pamiatkovej rezervácii Svätý Jur a školenie tak prispelo k obnove niekoľkých fasád a historických drevených brán v centre mesta.

Škola tradičných stavebných remesiel prispieva k záchrane a zachovaniu pôvodných originálnych prvkov historických stavieb (brán, dverí, okien, konštrukcií a povrchov) a k podpore ich opravy a konzervovania. Remeselné zručnosti sa v súčasnosti vytrácajú, skúsených remeselníkov je ťažké zohnať a preto vlastníci historických stavieb často uprednostňujú výmenu pôvodných prvkov za nové.

Škola remesiel sa snaží ukázať, že kvalitne opraviť pôvodný stavebný prvok zvládnu aj odborne vyškolení remeselníci. Vzdelávanie je realizované najmä formou praktických školení priamo na stavbe. Sústreďuje sa predovšetkým na opravu a údržbu, na spoznávanie historických materiálov, techník a technológií, na poznanie a zvládnutie práce s tradičnými materiálmi a na zachovanie a šírenie príslušných zručností.

V roku 2014 – 2019 boli v centre mesta Sv. Jur prostredníctvom školenia obnovené štyri historické drevené brány a tri fasády na tradičných vinohradníckych domoch. Brány prešli celkovou obnovou, počas ktorej boli rozobrané, očistené od nevhodných náterov, poškodené časti boli doplnené a nahradené. Drevo bolo najskôr natreté za studena lisovaným ľanovým olejom, ktorý má výborné konzervačné účinky. Na záver dostali obe brány nový ochranný náter olejovou farbou. Tieto farby pochádzajú od výrobcu, ktorý ich pripravuje tradičným spôsobom z ľanového oleja a prírodných pigmentov. Pri obnove fasád boli použité vápenné technológie. Účastníci školenia sa naučili tradičné postupy výroby vápennej malty technikou tzv. horúcej kopy a farebný náter bol pripravený z vápennej kaše, vody a práškových pigmentov. Vápenné malty, omietky a nátery umožňujú odparovanie vody z muriva a sú optimálnym riešením pri obnove historických stavieb.

Školenia boli realizované v úzkej spolupráci s Krajským pamiatkovým úradom Bratislava a s projektom Pro Monumenta na Pamiatkovom úrade Slovenskej republiky. Finančnú podporu poskytli nasledujúce subjekty: Prvá stavebná sporiteľňa, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Bratislavský samosprávny kraj, Mesto Svätý Jur, Nadácia EPH, Martinrea Slovakia Fluid System, Bencont Development a Baumit.

Prispievame k ochrane kultúrneho dedičstva regiónu

Bratislavský samosprávny kraj dlhodobo a systematicky vyvíja aktivity podporujúce starostlivosť a prezentáciu vlastného majetku zapísaného v zozname NKP. Zabezpečuje nielen ich správu, ale aj údržbu a obnovu z vlastných, či externých finančných zdrojov.

Práve takýmto príkladom je aj rozsiahly investičný projekt obnovy sídla Malokarpatského osvetového strediska v Modre, ktorý sa blíži do finále. Financovaný je z projektu Interreg V-A SK-AT, podporuje využitie kreatívneho potenciálu regiónu pre zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva.

Kaštieľ bol pôvodne panský mlyn z konca 16. storočia, no začiatkom 20. storočia ho rytier Arthur Polzer prestaval do dnešnej podoby na reprezentačné vidiecke sídlo. Zrekonštruované priestory kaštieľa budú v budúcnosti využívať aj umelecké cechy, či kreatívna komunita z kraja. Široká odborná verejnosť , ale aj inštitúcie budú môcť využívať novovzniknuté digitalizačné stredisko s najnovšími technológiami. K ďalším realizovaným obnovám BSK patrí sídelná budova Malokarpatského múzea v Pezinku, synagóga so záhradou v Senci či barokový mostík z 18. storočia, ktorý spája cestnú komunikáciu so stupavským kaštieľom, v ktorom sídli krajské zariadenie DSS. V prípravnej fáze je obnova Múzea F. Kostku v Stupave, či kaštieľ a park v Malinove. Tento rok odkúpila župa významný, no zanedbaný objekt synagógy vo Svätom Jure, kde pôsobil aj svetoznámy rabín Chatam Sofer.

Od roku 2010 kraj každoročne organizuje odborné konferencie pri príležitosti Dní európskeho kultúrneho dedičstva, vďaka ktorým boli spracované mnohé témy. Výstupom sú odborné publikácie – zborníky príspevkov z jednotlivých konferencií.

Okrem finančnej podpory, realizuje svoje vízie v oblasti kultúry aj pomocou organizačnej a partnerskej podpory významných kultúrnych projektov.

Veľmi úspešná je spolupráca s občianskym združením Academia Istropolitana Nova. Projekt udeľovania ocenení za príkladnú obnovu objektov tradičnej architektúry motivuje vlastníkov objektov tradičnej architektúry, inšpiruje samosprávy a občianske združenia pri úprave a tvorbe verejného priestranstva a cielene upriamuje pozornosť verejnosti na záchranu kultúrneho dedičstva v regióne.

www.bratislavskykraj.sk

Záleží nám na obnove rodinných aj bytových domov

Bytový fond na Slovensku potrebuje obnovu. Prvá stavebná sporiteľňa sa o ňu stará už viac ako štvrťstoročie. Až 80 % zo všetkých prostriedkov, ktoré PSS, a. s., poskytuje na bývanie, sa využíva na financovanie rekonštrukcie, modernizácie a revitalizácie rodinných a bytových domov.

Líder na trhu stavebného sporenia sa aj edukáciou a cielenou informovanosťou usiluje v širokej verejnosti vzbudiť záujem o zvyšovanie komfortu bývania a zároveň o znižovanie energetickej náročnosti bývania.

VYŠŠÍ KOMFORT, NIŽŠIE NÁKLADY

Obnoviť rodinný či bytový dom si vyžaduje veľa práce. Aby bola obnova efektívna, treba ju robiť komplexne, takpovediac od základov domu až po špičku hromozvodu. Rekonštrukcia strechy, výmena okien a energetických rozvodov, zateplenie fasády – to všetko sú prvky, bez ktorých by obnova nepriniesla želané efekty. Výsledkom je zvýšenie komfortu, estetiky a bezpečnosti bývania, a zároveň úspora nákladov na energie.

S DÔRAZOM NA STARŠIE DOMY

Špecifickú kategóriu tvoria budovy, ktoré doslova dýchajú históriou. Rodinné a bytové domy staré desiatky rokov si zasluhujú osobitnú starostlivosť. Je iba na nás, či si zachovajú svoj jedinečný ráz a budú nás aj naďalej tešiť svojím efektným a mnohokrát naozaj originálnym vzhľadom. Súťaž o najlepšiu obnovu tradičnej architektúry, ktorú organizuje AINova, považujeme za veľmi vhodný informačný nástroj pre širokú verejnosť a zároveň ju vnímame aj ako motiváciu pre všetkých majiteľov takýchto domov a budov.

ŠPECIÁLNE PROGRAMY

Snaha majiteľov historických budov o ich obnovu je veľmi dôležitá. Bez financií to však nejde. Prvá stavebná sporiteľňa podporuje aj obnovu domov, ktoré majú za sebou pomerne dlhú históriu a boli postavené v rôznych štýloch. Vytvorili sme špeciálne podmienky napríklad na rekonštrukcie bytových domov v štýle socialistického realizmu. V rámci tohto programu sa zameriavame na financovanie zložitejšej formy obnovy, pri ktorej sa zachováva osobitý štýl a tradičné architektonické prvky typické pre päťdesiate roky 20. storočia. Sú nimi šambrány, rímsy, ozdobné reliéfy a podobne.

ZACHOVAJME HISTORICKÉ HODNOTY!

Prvá stavebná sporiteľňa venuje obnove bytového fondu veľkú pozornosť. Aj naďalej bude poskytovať finančné zdroje na zveľaďovanie rodinných a bytových domov. Ani historický kontext nám nie je cudzí. Práve súťaž o príkladnú obnovu je jednou z možností, ako upozorniť na potrebu zachovávať tradičné historické hodnoty aj pre ďalšie generácie.

www.pss.sk

Autori textov a fotografií

AUTORI TEXTOV NA STRANÁCH Č. 8 AŽ 41:

KAPLNKA UMUČENIA – CHVÁLANSKÁ KAPLNKA V OBCI STUDIENKA: text spracovali prof. Ján Bahna a Mgr. Lucia Gembešová na základe obhliadky objektu a rozhovoru so starostom obce Ing. Borisom Soukupom, riaditeľkou občianskeho združenia Dedičstvo otcov obce Studienka Ivetou Filípkovou, reštaurátorom Mgrt. art. Tomášom Kružlíkom a pánom Igorom Rakárom.

NEORENESAČNÝ DOM NA NÁMESTÍ V MODRE – DNES VINÁRSTVO MALÍK: text spracovali prof. Ján Bahna a Mgr. Lucia Gembešová na základe obhliadky objektu a rozhovoru s prof. Fedorom Malíkom, Ing. Fedorom Malíkom, PhD. a hlavným majstrom stavby Petrom Bulínom.

MEŠTIANSKY DOM NA NÁMESTÍ V MODRE – DNES PENZIÓN MAY HOUSE A VINÁRSTVO LUDVIK: text spracovali prof. Ján Bahna a Mgr. Lucia Gembešová na základe obhliadky objektu a rozhovoru s vlastníkom objektu Ing. Ludvikom Žofiakom a jeho manželkou Katarínou Žofiakovou.

RENESANČNÁ ŠĽACHTICKÁ KÚRIA NA NÁMESTÍ VO SVÄTOM JURE – DNES PENZIÓN A REŠTAURÁCIA KRONE: text spracovala Mgr. Lucia Gembešová na základe obhliadky objektu a rozhovoru s členom spoločnosti Bencont Group, a. s. Ing. Jurajom Jadroňom. V texte boli použité tiež citácie zo žurnálu s názvom 30. výročie Mestskej pamiatkovej rezervácie Svätý Jur (vydala AINova, 2020).

BOŽIA MUKA NAJSVÄTEJŠEJ TROJICE V MOSTE PRI BRATISLAVE: text spracovala Mgr. Lucia Gembešová na základe obhliadky objektu a rozhovoru so starostom obce Ing. Františkom Mastným a reštaurátorom Mgr. art. Ernestom Vajčovcom a tiež na základe dokumentu s názvom Reštaurátorský výskum a návrh na reštaurovanie prícestnej Božej muky Najsvätejšej Trojice v Moste pri Bratislave (E. Vajčovec, 2019).

ULIČNÁ FASÁDA A PREJAZD HISTORICKEJ RADNICE VO SVÄTOM JURE: text spracovala Mgr. Lucia Gembešová na základe obhliadky objektu a rozhovoru s primátorom mesta Ing. Šimonom Gaburom, reštaurátorom Mgr. art. Jánom Fečom a umeleckým remeselníkom Mgr. art. Miroslavom Želiarom.

AUTORI FOTOGRAFIÍ NA STRANÁCH Č. 8 AŽ 41:

Všetky fotografie k objektom, ak nie je uvedené inak priamo pri danej fotografii, sú z archívu AINovy – autorom je Filip Cepka a prof. Ján Bahna.

ZDROJE FOTOGRAFIÍ NA STRANÁCH Č. 44 AŽ 67:

Archív AINova – autori sú Helena Bakaljarová a Ing. arch. Michal Škrovina
Archívy vlastníkov jednotlivých objektov
Archív Bratislavského samosprávneho kraja
Archív Prvej stavebnej sporiteľne

Odborná porota a organizačný tím

V porote Ocenenia za príkladnú obnovu sú každoročne zástupkyne a zástupcovia donorov a organizátora a súčasne tiež prizvaní experti z partnerských inštitúcií AINovy.

V roku 2020 pracovala porota v nasledujúcom zložení (mená sú uvedené v abecednom poradí):

- Prof. Akad. arch. Ing. arch. Ján M. Bahna
  (Spolok architektov Slovenska, viceprezident pre Bratislavský región)
- Ing. Miloš Blanárik
  (Prvá stavebná sporiteľňa. a. s., poradca predstavenstva pre vzťahy s verejnosťou)
- Mag. Juraj Droba, MBA, MA
  (Bratislavský samosprávny kraj, predseda)
- Mgr. Lucia Gembešová
  (Academia Istropolitana Nova, členka vedenia)
- Ing. arch. Henrieta Hošovská
  (Bratislavský samosprávny kraj, odd. územného plánu a GIS)
- Mag. David Marwan
  (Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., člen predstavenstva)

ORGANIZAČNÝ TÍM V ROKU 2020:

- Mgr. Lucia Gembešová
  (Academia Istropolitana Nova, členka vedenia a vedúca oddelenia Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva)
- Ing. Zuzana Svítková
  (Academia Istropolitana Nova, projektová manažérka oddelenia)
- Helena Bakaljarová
  (Academia Istropolitana Nova, externá spolupracovníčka oddelenia)

V ROČNÍKOCH 2010 – 2019 BOLI ČLENKAMI A ČLENMI POROTY (V ABECEDNOM PORADÍ):

- Prof. Akad. arch. Ing. arch. Ján M. Bahna (Spolok architektov Slovenska)
- Ing. Miloš Blanárik (Prvá stavebná sporiteľňa. a. s.)
- Mag. Juraj Droba, MBA, MA (Bratislavský samosprávny kraj)
- Ing. Pavol Frešo (Bratislavský samosprávny kraj)
- Ing. Ľuboš Fussek (Baumit, spol. s r. o.)
- Mgr. Lucia Gembešová (Academia Istropolitana Nova)
- Ing. arch. Erika Horanská (Academia Istropolitana Nova)
- Ing. arch. Henrieta Hošovská (Bratislavský samosprávny kraj)
- Ing. arch. Pavol Ižvolt, PhD. (Pamiatkový úrad SR, Pro Monumenta)
- PhDr. Peter Jurkovič (Krajský pamiatkový úrad Bratislava)
- Ing. arch. Jaroslav Kilián (Academia Istropolitana Nova)
- Mgr. Peter Kresánek (Simplicissimus vydavateľstvo, s. r. o.)
- Mgr. Albert Marenčin (vydavateľstvo Marenčin PT, spol. s. r. o.)
- Mag. David Marwan (Prvá stavebná sporiteľňa, a. s.)
- JUDr. Ivo Nesrovnal, LL.M. (Bratislavský samosprávny kraj)
- PhDr. Kálmán Petőcz, PhD. (Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku)
- Mag. Herbert G. Pfeiffer (Prvá stavebná sporiteľňa, a. s.)
- Mgr. Branislav Rezník (Pamiatkový úrad SR, Pro Monumenta)
- PhDr. Peter Slavkovský, DrSc. (Ústav etnológie, Slovenská akadémia vied)
- Ing. Ladislav Šebo (Karpatská perla, s. r. o.)
- Mgr. Rastislav Šenkirik (Bratislavský samosprávny kraj)
- Ing. arch. Michal Škrovina (Academia Istropolitana Nova)
- Ing. Miroslav Uličný (Tatra banka)
- Mgr. Marcel David Zajac (Nadácia Tatra banky)

ORGANIZAČNÝ TÍM V ROKOCH 2010 – 2019:

- pracovníčky a pracovníci oddelenia Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva v AINove
- fotodokumentáciu k objektom v rokoch 2010 až 2019 vytvorila najmä Helena Bakaljarová (pracovníčka menovaného oddelenia)

OCENENIE ZA PRÍKLADNÚ OBNOVU 2020

ACADEMIA ISTROPOLITANA NOVA

V SPOLUPRÁCI S BRATISLAVSKÝM SAMOSPRÁVNYM KRAJOM A S PODPOROU PRVEJ STAVEBNEJ SPORITEĽNE

ZODPOVEDNÁ REDAKTORKA:
Mgr. Lucia Gembešová

JAZYKOVÁ KORREKTÚRA:
Mgr. Alžbeta Marková

GRAFICKÉ SPRACOVANIE:
Mgr. art. Ema Dočolomanská Cepková

TLAČ:
TYPOCON, s. r. o.
Papier: Munken Polar

OBRÁZOK NA OBÁLKE:
Schematický nákres časti historického domu na Prostrednej ulici č. 160 v Mestskej pamiatkovej rezervácii Svätý Jur

KONTAKT:
Academia Istropolitana Nova
Oddelenie Ochrana a rozvoj kultúrneho dedičstva
Prostredná 47/A
900 21 Svätý Jur
Tel.: +421 2 4497 0453
ainova@ainova.sk
www.ainova.sk

www.prikladnaobnova.sk

© AINova 2020

ISBN: 978-80-99976-10-9

ACADEMIA
ISTROPOLITANA
N O V A

Vzdelávanie
Konzultačná činnosť
Aplikovaný výskum
Medzinárodná spolupráca
Komunitné aktivity

Academia Istropolitana Nova (AINova) bola založená v roku 1996. Poslaním inštitúcie je vzdelávať dospelých a vytvárať priestor na prenos vedomostí a skúseností pre našich partnerov, a tým podporovať ich aktívnu úlohu v ďalšom rozvoji Slovenska a európskeho regiónu s dôrazom na zachovanie a propagáciu jeho kultúrneho dedičstva.

Inštitúcia získala za svoje aktivity v oblasti vzdelávania a osvety o ochrane a rozvoji kultúrneho dedičstva prestížne medzinárodné ocenenie *Europa Nostra Award*.